

Stanowisko nr 1
Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie
z dnia 2 marca 2023 r.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie przyjęła stanowisko Sekcji Praw Człowieka przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie w sprawie sytuacji w Zakładzie Karnym w Barczewie.

17 stycznia 2023 roku Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur działający w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich (KMPT BRPO) opublikował raport z wizytacji w Zakładzie Karnym w Barczewie. Zwrócono w nim uwagę na liczne nieprawidłowości wskazujące na uzasadnione podejrzenie, że funkcjonariusze Służby Więziennej (SW) stosowali tortury, a także traktowali osoby osadzone w sposób nieludzki i poniżający. Ponadto 2 lutego 2023 roku BRPO poinformowało, że zachowania funkcjonariuszy SW naraziły na niebezpieczeństwo pracownika KMPT.

Każda forma tortur, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania stanowi atak na godność człowieka. Tego rodzaju działania przeczą zasadzie humanitaryzmu, na której powinien oparty być system sprawiedliwości i wykonywania kar.

Stosowanie tortur jest bezwzględnie zakazane w świetle prawa krajowego i międzynarodowego. Zakaz ten wynika m.in. z Konstytucji RP (art. 40), jak i wiążących Polskę umów międzynarodowych (Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r., art. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych).

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie przypomina, że Państwo ma szczególny obowiązek chronić każdą osobę pozbawioną wolności przed nadużyciami ze strony jego funkcjonariuszy. Organy publiczne są zobowiązane do przeprowadzenia bezstronnego, efektywnego, transparentnego i szczegółowego postępowania zmierzającego do wyjaśnienia zarzutów dotyczących tortur.

Ostatnie wydarzenia pokazują, że nieustannie niezbędne jest podejmowanie działań, których celem jest prewencja przed zachowaniami, które godzą w godność osób pozbawionych wolności. Protokół fakultatywny do Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania z 18 grudnia 2002 roku wskazuje w preambule, że „skuteczne zapobieganie torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu wymaga edukacji i połączenia szeregu środków legislacyjnych, administracyjnych, sądowych i innych”.

Przykład Zakładu Karnego w Barczewie potwierdza, że stosowanie tortur w Polsce jest problemem systemowym. Udowadnia również, jak ogromną rolę pełni KMPT BRPO, którego zadaniem jest ujawnianie każdego niepokojącego zachowania godzącego w prawa osób pozbawionych wolności. Członkowie tego zespołu wizytują wszystkie te miejsca, których człowiek nie może sam opuścić, a jest pod kontrolą innych. Kroki zmierzające do podważenia mandatu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur oraz kompetencji jego pracowników budzą zdecydowany sprzeciw, gdyż przyczyniają się do relatywizowania zachowań, które nigdy nie powinny mieć miejsca we współczesnym systemie sprawiedliwości karnej.

Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie wyraża swoją solidarność ze wszystkimi osobami pracującymi w KMPT BRPO, dziękując im za pracę wykonywaną na rzecz praw człowieka. Równocześnie Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie podkreśla, że naszym wspólnym obowiązkiem jest bezwzględny sprzeciw wobec tortur.

Dziekan
Okręgowej Rady Adwokackiej
w Warszawie

Adw. Mikołaj Pietrzak